

ชื่อวิทยานิพนธ์

การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อวัณโรคในโรงพยาบาล
ของบุคลากรพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นางสาวพิมพ์ภาภรณ์ กลั่นกลิ่น

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์	ชมนาด	พจนามาตร์	ประธานกรรมการ
อาจารย์	อะเคื้อ	อุณหเลขกะ	กรรมการ
นายแพทย์	ภาสกร	อัครเสวี	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	วิลาวัดณ์	เสนารัตน์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร. วิภาดา	คุณาวิกตีกุล	กรรมการ

บทคัดย่อ

การติดเชื้อวัณโรคและการแพร่ระบาดของเชื้อวัณโรคที่ติดต่อทางด้านวัณโรคหลายขนานมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อวัณโรคจากการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น และมีรายงานการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคสู่บุคลากรของโรงพยาบาล การศึกษาเชิงพรรณนาคั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อวัณโรคในโรงพยาบาลของบุคลากรพยาบาล รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของบุคลากรพยาบาลในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อวัณโรค ประชากรที่ศึกษา คือพยาบาลวิชาชีพและพยาบาลเทคนิคที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน 20 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 579 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน - พฤศจิกายน 2538 โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ให้บุคลากรพยาบาลทำการตอบด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากบุคลากรพยาบาล จำนวน 541 คน คิดเป็นร้อยละ 93.4 ของบุคลากร

พยาบาลทั้งหมด ในจำนวนนี้ซึ่งจัดเป็นกลุ่มศึกษาเป็นบุคลากรที่เคยให้การพยาบาลผู้ป่วยวัณโรคปอดหรือวัณโรคบริเวณกล่องเสียง จำนวน 469 คน

ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรพยาบาลร้อยละ 1.1 และ 4.9 มีคะแนนการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อวัณโรคในโรงพยาบาลอยู่ในระดับดีมากและดีตามลำดับ บุคลากรร้อยละ 26.6, 39.9 และ 27.5 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง พอใช้และควรปรับปรุงตามลำดับ ร้อยละของคะแนนในการปฏิบัติมีพิสัย เท่ากับ 20.0 - 100.0 ค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 66.0 ของคะแนนเต็ม การปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อวัณโรคในโรงพยาบาลของบุคลากรพยาบาลที่ถูกต้องมากที่สุดคือ การวินิจฉัยวัณโรคได้เร็วและให้การรักษาโดยทันที รองลงมาคือ การป้องกันการติดเชื้อขณะให้การพยาบาลผู้ป่วย ส่วนการปฏิบัติที่ถูกต้องน้อยที่สุดคือ การเฝ้าระวังการติดเชื้อวัณโรคในโรงพยาบาล

ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อวัณโรคในโรงพยาบาลของบุคลากรพยาบาล พบว่าบุคลากรพยาบาลร้อยละ 85.7 เห็นว่ามีปัญหาด้านการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ร้อยละ 78.3 เห็นว่ามีปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ในการป้องกันการติดเชื้อ ร้อยละ 56.9 เห็นว่ามีปัญหาด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหาร

การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าควรมีการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อวัณโรคในโรงพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลทุกระดับ โรงพยาบาลต่างๆ ควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรของโรงพยาบาลอย่างทั่วถึงเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ และควรจัดทำคู่มือการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อวัณโรคสำหรับบุคลากร ตลอดจนผู้บริหารของโรงพยาบาลควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและมีจำนวนเพียงพอแก่บุคลากรเพื่อป้องกันการติดเชื้อวัณโรคจากการปฏิบัติงาน

Thesis Title   Prevention and Control of Nosocomial Tuberculosis among Nursing Personnel in Community Hospitals, Chiang Mai Province

Author   Miss Pimpaporn Klunklin

M.N.S.   Infection Control Nursing

Examining Committee :

Associate Professor Chomnard Potjanamart	Chairman
Lecturer Akeau Unahalekhaka	Member
Mr. Pasakorn Akarasewi M. D.	Member
Assistant Professor Wilawan Senaratana	Member
Assistant Professor Dr. Wipada Kunaviktikul	Member

Abstract

The increased incidence of Mycobacterium tuberculosis infection in many areas and the surge in the number of strains of multidrug-resistant tuberculosis have led to enhanced risks of occupational exposure among hospital employees. The transmission of tuberculosis to hospital employees has been documented. Between September and November 1995, a survey was conducted to evaluate current practices and problems in the prevention and control of nosocomial tuberculosis among nursing personnel in community hospitals. Self-administered

questionnaires were distributed to 579 Registered and Technical Nurses who work in 20 community hospitals in Chiang Mai and who have had experience in caring for patients with pulmonary or laryngeal tuberculosis. A total of 541 nursing personnel responded, representing a response rate of 93.4%. Among this group 469 nursing personnel used to care for pulmonary or laryngeal tuberculosis.

The results of this study revealed that 1.1 and 4.9% of nursing personnel have had a very good and good level of practice in the prevention and control of nosocomial tuberculosis, while 26.6% have had a fair level, 39.9% a poor level, and 27.5% a very poor level. The practical score ranged from 20.0% to 100%, with a mean score of 66.0%. The practices that the nursing personnel were well accomplished in early detection and prompt treatment and the prevention of nosocomial tuberculosis during nursing procedures. The lowest practical score was in nosocomial tuberculosis surveillance. With regard to the perceived problems and difficulties in the prevention and control of nosocomial tuberculosis, it was found that 85.7% of nursing personnel felt that there was a lack of educational training sessions to provide more information, 78.3% had experienced problems in the availability of equipment and instruments used in the prevention and control of tuberculosis, and 56.9% had problems associated with administrative policy and support.

This study suggests that the prevention and control of nosocomial tuberculosis should be included in nursing curricula at every level. Appropriate training for nursing personnel should be conducted regularly, manuals on tuberculosis control and prevention should be provided in every health care setting, and hospital administrators should provide both technical support and appropriate equipment for health personnel to prevent nosocomial tuberculosis.